

POLITIET

POLITIDIREKTØREN

Det kongelige helse- og omsorgsdepartement
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
200904256

Vår referanse
2009/02401-5 008

Dato
06.01.2010

Høring - forslag til endringer i alkohollovgivningen

Det vises til Helse- og omsorgsdepartementets høringsbrev av 23. september 2009 om forslag til endringer i alkohollovgivningen.

Høringen er ifølge adresselisten forelagt både Politidirektoratet som overordnet instans og politidistriktene som underliggende instanser. En har derfor bedt underliggende instanser om å stille eventuelle uttalelser til Politidirektoratet. Når Politidirektoratets uttalelse skrives, er det mottatt i alt syv høringssvar fra politimestrene i Rogaland, Sør-Trøndelag, Haugaland og Sunnhordland, Salten, Troms, Telemark og Vestfold. Høringsuttalelser følger vedlagt i kopi. Disse er i noen sammenhenger innarbeidet i direktoratets uttalelser. I andre sammenhenger er det henvist direkte til disse. Eventuelt senere mottatte uttalelser vedlegges/ettersendes.

Til kapittel 2 – Maksimaltider for skjenking av alkoholholdig drikk

Tendensen de siste årene har gått i retning av en klart mer liberal alkoholpolitikk i kommunene, og det har blitt svært vanlig å utvide skjenketidene ut over alkohollovens normaltid. Dette binder opp politiresurser som kunne vært disponert på annen måte. Politidistriktene som dekker de største byene peker på at det er en opphoping av voldsanmeldelser knyttet til helgene, spesielt natt til søndag, og at svært mange av voldstilfellene skjer på offentlig sted og ofte i tilknytning til restauranter og skjenkesteder. En stor andel av så vel ofre som gjerningspersoner er påvirket av rusmidler. Disse opplysningene bekreftes for øvrig av tidligere erfaringsmateriale fra politidistriktene. Flere av politidistriktene har på bakgrunn av dette tidligere argumentert sterkt for innskjerping av skjenketidene og vist til at de ser en klar sammenheng mellom rus, vold og skjenking på utesteder i helgene. Flere politidistrikter rapporterer også at de har iverksatt tiltak eller har økt bemanningen for å forebygge vold og rus i sentrum i helgene.

Politimesteren i Vestfold opplyser at ”Over halvparten av all anmeldt voldskriminalitet skjedde i helgene, natt til lørdag og natt til søndag, mellom midnatt og kl. 0400, med en overvekt av tilfeller etter kl.0200. En overvekt av voldshandlingene skjedde i byene i nærheten av- eller på vei hjem fra et skjenkested. Det typiske tilfellet hendte i en drosjekø eller i kø for å handle kebab, pølse etc. Gjerningsmannen var beruset i over halvparten av alle sakene. Fornærmede var beruset i ca halvparten av alle sakene.” mens politimesteren i Troms viser til at ”En gjennomgang av voldssaker i Tromsø sentrum i 2000 og 2007 viste at av totalt 70 saker lørdag/søndag var ca 60 vold utøvet mellom midnatt og

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

frem til 0600, med et solid flertall mellom midnatt og 0400. Alkohol spiller en sentral rolle.” Også politimesteren i Salten understreker at ”de fleste hendelsene skjer fra kl 0200 og utover natten. Gjerningspersonen er oftest en beruset ung mann. (...) Gjennom politiets logging er det god dokumentasjon på at det er en opphoping av oppdrag natt til fredag og natt til lørdag, og at disse oppdragene i stor grad er knyttet til rusrelatert kriminalitet og ordensforstyrrelser.(...) Da Bodø kommune utvidet sine skjenketider måtte politiet øke bemanningen sen nattetid med den konsekvens at det blir færre arbeidstimer tilgjengelig på dagtid.”

Noen kommuner har redusert skjenketidene, og politimesteren i Sør-Trøndelag skriver at ”I oktober 2008 ble skjenketidene redusert med en time i Trondheim. Fra denne dagen gikk volden umiddelbart ned og etter et år med redusert skjenketid har vi en reduksjon av vold med 27 prosent. Reduksjon har skjedd uten at vi har økt ute operative polititjenestemenn. Vold og fyll henger ofte sammen. Å redusere skjenketidene fra 03.00 til 02.00 – som politikerne i Trondheim gjorde 1.oktober 2008 – gir mindre fyll. Og tallenes tale er klar: I Trondheim gir det også mindre vold! Fra 1.oktober 2008 til 1.oktober 2009 registrerte politiet 246 voldssaker i Trondheim sentrum. Samme periode ett år tidligere var tallet 335. Nedgangen var merkelig allerede etter kort tid med innskrenket skjenketid.” Erfaringer viser at der kutt i skjenketidene er gjennomført, ser man en positiv trend med mindre vold og uro. Erfaringene viser at publikum forlater byen tidligere i helgene, og bråk og uro avtar.

Samtidig som skjenketidene innskrenkes, bør det imidlertid gjennomføres andre voldsforebyggende tiltak, som hyppig og konsekvent skjenkekontroll, gatebelysning, tilstrekkelig med drosjeløyver og nattbusser for å tømme sentrum raskt.

Til kapittel 3 – Kontroll og reaksjonsbestemmelsene

Politiets rolle i bevillingsspørsmål

Helse- og omsorgsdepartementet har ikke foreslått endringer i politiets rolle og kompetanse i bevillingsspørsmål, jf. høringsnotatet punkt 3.6.1. Politidirektoratet er enig i departementets konklusjoner, og vil bemerke:

Etter alkoholloven § 1-7 andre ledd skal det innhentes uttalelse fra politiet før kommunestyret avgjør en søknad om bevilling. Videre vil politiet ha mulighet til å uttale seg når alkoholpolitiske handlingsplaner sendes på høring.

Politidirektoratet vil understreke viktigheten av at det lokale politiets erfaringer og vurderinger vektlegges når en kommune utarbeider sine alkoholpolitiske handlingsplaner og behandler enkeltsøknader om bevilling.

Politidirektoratet er samtidig enig i dagens rollefordeling, som må anses å ha bred politisk oppslutning, ved at det er kommunen som til syvende og sist avgjør hvorvidt skjenkebevilling skal gis. Direktoratet er derfor også enig i at det neppe heller for politiets del er ønskelig med en *vetorett* i bevillingsspørsmål. Dette ville være å tillegge politiet en oppgave hvor det i praksis vil være svært vanskelig å trekke grensene mellom det politifaglige og det politiske – og hvor politiet i realiteten får en politisk rolle.

Politiets adgang til å stenge salgs- eller skjenkested

Politiet har etter alkoholloven § 1-8a og andre ledd og serveringsloven § 17 kompetanse til å stenge et salgs- eller skjenkested med bevilling, når dette er nødvendig for å hindre

forstyrrelse av offentlig ro og orden, ivareta enkeltpersoners eller allmennhetens sikkerhet eller for å avverge eller stanse lovbrudd. Bestemmelsene har klare likhetstrekk med politiloven § 7 og er forbeholdt tilfeller av mer alvorlig art. Bestemmelsene kan ikke anses å gi bred/alminnelig adgang til stenging av serveringssteder ved brudd på alkohollovgivningen alene.

Politidirektoratet viser til at det er kommunene som har hovedansvaret for å kontrollere overholdelsen av alkohollovgivningen, og er enig med Helse- og omsorgsdepartementet i at politiet, med sine begrensede ressurser, ikke bør tillegges nye kontrolloppgaver i denne sammenheng. Politidirektoratet ser derfor også betenkelighetene som ligger i å gi politiet adgang til utvidet kompetanse på ”kommunens kontrollområde”, og er i utgangspunktet enig med departementet i at politiet ikke skal tildeles slik utvidet myndighet. Samtidig har departementet foreslått, som en mulig løsning, at kommunens skjenkeinspektører skal kunne *inndra en bevilling på stedet* ved overtredelser av sentrale bestemmelser i alkoholloven. Dersom det innføres en slik ordning kan det fremstå noe underlig at politiet ikke skulle ha den tilsvarende kompetanse når politiet kommer over kvalifiserte brudd på alkoholloven. Den særlige opplæring som det legges opp til at er nødvendig for gjennomføring av slik kontroll/vedtak, jf. høringsnotatet 3.7.4 trekker imidlertid i motsatt retning.

Samlet sett antar Politidirektoratet at en eventuell vedtakskompetanse til umiddelbar inndragning av bevilling bør tilligge de kommunale skjenkekontrollørene. Det er samtidig klart uheldig dersom politiet kommer over brudd som ellers ville kvalifisert til umiddelbar inndragning av bevillingen, uten at dette blir gjort fordi politiet ikke har slik kompetanse, og alkoholloven § 1-8a heller ikke hjemler stenging. Etter Politidirektoratets vurdering bør det derfor legges opp til at politiets observasjoner kan danne faktisk grunnlag for et vedtak om ”umiddelbar” tilbaketrekking av bevillingen – så snart det praktisk kan gjennomføres. I større byer kan man eventuelt også tenke seg at dette kombineres med en mulighet for politiet til å tilkalle en av kommunens skjenkekontrollører mens politiet er på stedet.

Inndragning av bevilling på stedet

For å effektivisere kontrollen og sikre etterlevelse av regelverket vurderer Helse- og omsorgsdepartementet å innføre en ordning hvor salgs- og skjenkekontrollører skal kunne inndra en bevilling på stedet. Det er lagt opp til at dette bare skal kunne skje ved brudd på sentrale bestemmelser i alkoholloven, så som brudd på skjenketidene, salg eller skjenking til mindreårige og overskjenking. Ordningen er i første omgang tenkt som en forsøksordning.

Politidirektoratet mener at den foreslåtte forsøksordningen, med en slik umiddelbart følbar reaksjon, vil være et svært effektivt virkemiddel med tanke på å styrke etterlevelsen av skjenkebestemmelsene. Politidirektoratet vil anbefale at en slik prøveordning innføres.

Som Helse- og omsorgsdepartementet selv har pekt på ligger det samtidig rettsikkerhetsmessige utfordringer knyttet til ordningen, særlig gjennom redusert mulighet for kontradiksjon sammenholdt med konsekvensene av en eventuell urettmessig tilbaketrekning. Politidirektoratet er derfor også enig med departementet at man – i den grad det er praktisk mulig - bør søke å regulere de tilfeller hvor inndragning på stedet kan være aktuelt, fremfor en generell og skjønnsmessig adgang, jf. høringsnotatet punkt 3.7.3. Dette ikke bare som følge av behovet for forutberegnlighet, men også med tanke på

forsvarlig håndheving av regelverket. Til sistnevnte vises det også til ovennevnte forslag om at politiets observasjoner bør kunne danne grunnlag for at skjenkekontrollørene fatter vedtak om ”umiddelbar” tilbaketrekking av bevilling.

Med hilsen

Ingelin Killengreen

Vedlegg: 7